

Sociologija grada II

Tematska jedinica

-Problemi života u gradu – beskućništvo-

Sociologija grada II

-Problemi života u gradu – beskućništvo-

Problemi života u gradu mnogobrojni su, raznovrsni i društveno slojeviti. Oni imaju svoja društvena, organizaciona i funkcionalna obelježja. Mnogi problemi grada, u društvenu sferu prodiru iz drugih sfera (tehničkih, organizacionih itd.), ali su posledice društveno relevantne.

Sociologija grada II

-Problemi života u gradu – beskućništvo-

Problemu „živjeti zajedno“ u gradu može se pričati sa više strana. Gradovi su oduvijek bili carstva nejednakosti. Istorijsko ustrojstvo grada određeno je preraspodjelom moći. Zajednički život u gradu oduvijek je predstavljao najveći mogući stepen međusobnog usklađivanja društvenih različitosti.

Sociologija grada II

-Problemi života u gradu – beskućništvo-

Veliki grad učinio je da se individualizam istakne kao važna među ostalim vrijednostima. On je njegova prednost, ali još više mana. Koliko god da je individualizam prirodna osobina čovjeka koja mu pomaže da shvati i odredi svoje mjesto u grupi, ona može da se u određenim okolnostima preobrazi u egoizam. Upravo ta osobina grada u kome egzistira pervertirana ljudska osobina kao „standardna“ pojava, govori o njegovoj društvenoj složenosti.

Sociologija grada II

-Problemi života u gradu – beskućništvo-

Urbanoistorijske naslage govore podjednako o obje osobine zajedničkog života u gradu: trpeljivost i netrpeljivost. Dostizanje Hegelove definicije urbanosti koja označava da se „drugome priznaje njegova lična sloboda savjesti, sloboda njegovih uvjerenja“ često je predaleko od realnosti. Jedan od najstarijih „problema“ zajedničkog života bila je koegzistencija bogatstva i siromaštva. Kako ni društvo nije homogena kategorija, tako ni siromaštvo u gradu nije moguće posmatrati kao univerzalnu pojavu.

Sociologija grada II

-Problemi života u gradu – beskućništvo-

Često se kaže da je urbano siromaštvo jedno od „standardnih“ obilježja gradova u manje razvijenim sredinama, a da to nije praćeno odgovarajućim podacima. Činjenica je da su gradovi tih sredina i danas jedna kvantitativna nepoznanica, sem što je znano da se neprestano u sve brže populaciono i prostorno uvećavaju.

Sociologija grada II

-Problemi života u gradu – beskućništvo-

-Siromaštvo-beskućništvo-

U svakom vremenu, svakom društvu i svakom dijelu svijeta postojali su i postoje oni stanovnici grada koje je siromaštvo natjeralo da substandardno žive: život bez doma ili život u nehumanim uslovima. Ljudi koji žive bez doma ili bez odgovarajućeg „krova nad glavom“, najčešće se nazivaju beskućnici. Činjenica je da se u savremenom gradu, kada se razlike u blagostanju ljudi povećavaju umjesto da se smanjuju - i pojava ljudi bez doma sve više dobija na društvenom značaju.

Sociologija grada II

-Problemi života u gradu – beskućništvo-

Svijet (pa i naučni) koji je često živio u ideološkim zabludama, vjerovao je da je pitanje siromaštva „rezervisano“ samo za pojedine sisteme, pojedine zemlje. Istina je da ljudi bez doma postoje na sve četiri strane urbanog globusa, jer je siromaštvo univerzalna pojava. Beskućnici nijesu samo oni koji nemaju krov nad glavom u bukvalnom smislu te riječi, već i svi oni koji žive u uslovima vječite privremenosti. Ta privremenost najčešće je rezultat neriješenih pravno-administrativnih i urbanističkih okolnosti a ispoljava se kao „bespravna izgradnja“.

Sociologija grada II

-Problemi života u gradu – beskućništvo-

Posebnu grupu substandardnog načina stanovanja u gradu predstavljaju unutargradski slamovi. Ne postoji univerzalna definicija beskućništva i beskućnika. Ona se razlikuje od zemlje do zemlje, jer ljude bez doma čine različite grupe ljudi i različiti životni uslovi. Uzroci beskućništva mogu biti različiti.

Sociologija grada II

-Problemi života u gradu – beskućništvo-

Ekonomska ranjivost pojedinih grupa ljudi može biti problem. U tu grupu spadaju društveno slabe grupe koje su isključene iz pristojnih uslova življenja i prinuđene na neadekvatno stanovanje (samohrane majke, mladi ljudi koji su iz nekog razloga na društvenoj margini, imigranti, izbjeglice). U velikim gradovima razvijenog svijeta postoji i određena kategorija ljudi koji žive na ulici, ali čiji je to izbor.

Sociologija grada II

-Problemi života u gradu – beskućništvo-

Nesporazum je dvostruk: koliko ih je odbacilo društvo, toliko su i oni odbacili to isto društvo. Rasprostranjenost pojave ljudi koji žive bez pravog doma u gradu prirodno nameće potrebu za traženjem rješenja. Bez obzira da li je riječ o gradovima u industrijalizovanim ili manje razvijenim sredinama, naponi da se utiče na smanjenje broja beskućnika moraju da budu usmjereni na faktore koji pojavu uzrokuju.

Sociologija grada II

-Problemi života u gradu – beskućništvo-

Najčešći društveni koncepti koji su ka tom cilju usmjereni su: (a) Model prevencije i rane akcije ka onima koji nijesu u stanju da izdrže utakmicu tržišnih društava; (b) Model reintegracije koji je ekonomski orijentisan; (c) Model socijalizacije posebnih grupa stanovnika i (d) Model kooperacije koji je usmjeren na grupisanje onih sa istom vrstom problema (što može da dovede do novih oblika socijalne segregacije i prostorne diferencijacije).

Sociologija grada II

Konsultovana literatura:

Vujović, S. (1997). *Grad u senci rata*. Novi Sad: Prometej.

Pušić, Lj. (1997). *Grad, društvo, prostor*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. (Poglavlje: str. 323-343).